

Тетяна Добко,
зав. відділу НБУВ,
канд. іст. наук

Розвиток довідкової служби Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (до 30-річчя відділу довідково-бібліографічного обслуговування)

Розглянуто розвиток служби довідково-бібліографічного обслуговування у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. Висвітлено функції, напрями, результати роботи відділу довідково-бібліографічного обслуговування за 1979–2009 рр. та перспективи розвитку підрозділу на найближчий період часу.

К л ю ч о в і с л о в а: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, довідково-бібліографічне обслуговування, довідково-бібліографічний фонд.

The development of the Bibliographic reference services of the V. Vernadskyi National Library of Ukraine is examined. The activity of the Reference-bibliographic Department is covered (1979–2009): features, trends, results and prospects.

K e y w o r d s: V. Vernadskyi National Library of Ukraine, bibliographic reference services, reference-bibliographic fund.

Ефективний пошук інформації майже не можливий без належним чином організованої довідково-бібліографічної діяльності. Саме тому фундатори Національної Бібліотеки Української держави розглядали цей напрям роботи установи як один з найважливіших. Це питання не раз порушувалося на засіданнях, воно відображене у документах Комісії, сформованої при Міністерстві народної освіти та мистецтв 1918 р., що займалася розробленням законопроекту про заснування Академії Наук.

2 серпня 1918 р. Рада Міністрів ухвалила Закон про утворення Фонду «Національної Бібліотеки Української Держави». У документі «Від Тимчасового Комітету для заснування Національної Бібліотеки Української Держави в м. Києві» (голова Комітету – академік В. І. Вернадський, члени: С. О. Єфремов, Г. П. Житецький, В. О. Кордт, А. Є. Кримський; секретар – Е. Ю. Перфецький) довідкове обслуговування визначається як одна з важливих функцій майбутньої Бібліотеки¹.

У Бібліотеці обслуговування читачів розпочалося з серпня 1920 р., коли відкрили перший читальний зал. Того ж року приступили до активного розроблення принципів організації каталогів і ство-

рення систематичного каталогу². Досить швидко запрацював Довідковий відділ. «Справочний Відділ (шифр Відділу – I) було організовано ще в 1921 році, коли було одібрано до 2 тисяч всяких справочних виданнів, енциклопедій, словників, каталогів тощо. До цього відділу поступав весь аналогічний матеріал із сортувалень, і таким чином в ньому мав збиратися весь справочний матеріал без огляду на те, чи має він хоч якусь справочну вартість і чи придатний і потрібний для справок чи ні. В такому вигляді Справочний Відділ і функціонує; при читальні, має окремих картковий каталог, приступний читачам»³.

Згодом переглядаються засади організації Довідкового відділу, в основу його роботи було покладено принцип «життєвості». Більшість фахівців схилилися до думки, що «в склад його повинні входити не всі справочні книжки, що їх має В. Б-ка [Всенародна бібліотека], а тільки ті, що мають живий, сучасний інтерес, а не історичне тільки значіння; справочні книжки вузько спеціального характеру, запит на які може бути дуже рідкий, в склад його також не включаються»⁴.

²История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР. – К., 1979. – С. 31.

³Постернак, С. Всенародна бібліотека України при Всеукраїнській Академії Наук у м. Києві. – К., 1923. – С. 18.

⁴Там само. – С. 30.

¹Від Тимчасового Комітету для заснування Національної Бібліотеки Української Держави в м. Києві // Книж. вісн. – 1919. – №1. – С. 1–4.

У 1923 р. відділ нараховував вже близько 3 тис. примірників енциклопедій, словників, юридичних довідників, збірок законів, декретів та інших документів⁵.

Систематичне довідково-бібліографічне обслуговування (ДБО) у Бібліотеці спочатку забезпечував консультаційно-виставковий відділ, який за 1926 р. виконав 1040, а за 1928-й – 2459 довідок. У 1926 р. було організовано довідкове обслуговування і прийом замовлень по телефону.

У 1931 р. створюється консультаційно-бібліографічний відділ, який дав змогу помітно покращити довідково-бібліографічне обслуговування читачів. У складі відділу функціонувало три сектори: бібліографічний, консультаційний, виставковий, а також підвідділ – обов'язкового примірника друкованої продукції УСРР і спеціальна довідкова бібліотека. Уже в 1933 р. відділ надав 3500 консультацій і довідок. У 1935 р. спеціалізований довідково-бібліографічний фонд нараховував вже 40 тис. примірників. Крім тематичних списків і довідок тут готувалися рекомендаційні списки літератури з питань економіки, науки, освіти тощо. Створений на його базі відділ бібліографії у 1940 р. надав читачам 4803 консультації і довідки⁶.

У подальшому відділ неодноразово змінював свої назву, функції і структуру: бібліографічний відділ, відділ наукової інформації та довідково-бібліографічного обслуговування, відділ науково-бібліографічної інформації, де крім ДБО читачів та абонентів здійснювалися науково-інформаційна діяльність, підготовка поточних бібліографічних покажчиків з широкого кола питань розвитку народного господарства, науки, культури, літературознавства.

Відділ довідково-бібліографічного обслуговування (ВДБО) як самостійний підрозділ функціонує у Бібліотеці з квітня 1979 р. Він виник у результаті реорганізації відділу науково-бібліографічної інформації. Спочатку у структурі відділу було два сектори: сектор комплектування довідково-інформаційного фонду та сектор довідково-бібліографічного обслуговування і бібліотечно-бібліографічної орієнтації читачів.

За цей час значно зріс обсяг довідково-бібліографічного фонду, удосконалено його структуру, сформовано сучасний довідково-пошуковий апарат, розширено сферу та перелік послуг, що надаються читачам. Щороку користувачі Бібліотеки от-

римували тисячі усних та письмових бібліографічних довідок.

У режимі «запит – відповідь» здійснюється оперативне задоволення різних інформаційних потреб законодавчих та виконавчих органів, наукових установ, вищих навчальних закладів, підприємств, музеїв, архівів, редакцій газет і журналів, видавництва.

З грудня 1979-го по квітень 1986 р. відділ очолювала відомий бібліограф Зоя Олександрівна Врублевська (1929–2006). Уся її трудова діяльність була пов'язана з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського. З. О. Врублевська з 1949-го по 1991 р. обіймала різні посади: бібліотекаря, головного бібліографа науково-бібліографічного відділу; в.о. завідувачки науково-бібліографічного відділу; головного бібліографа науково-бібліографічного відділу; в.о. заступника директора Бібліотеки з наукової роботи (1975 р.); головного бібліографа відділу наукової бібліографії; завідувачки відділу довідково-бібліографічного обслуговування. Після виходу на пенсію працювала за трудовими угодами у відділах систематизації та основних фондів (1986–1991).

Очолюючи ВДБО, Зоя Олександрівна активно долучалася до розроблення проблем довідково-бібліографічного обслуговування читачів, питань розвитку ретроспективної бібліографії, до підготовки бібліографічних тематичних покажчиків. Вона була автором численних методичних рекомендацій з укладання бібліографічних покажчиків, проведення оглядів, створення бібліографічних картотек. Під її керівництвом здійснювалася значна робота з формування довідково-бібліографічного апарату Бібліотеки, популяризації та поширення бібліотечно-бібліографічних знань серед читачів.

У 1980-ті рр. бібліографічна та науково-інформаційна діяльність Бібліотеки, бібліотек системи Академії наук України спрямовувалася на надання дієвої допомоги керівним кадрам, вченим і спеціалістам різних галузей народного господарства. Важливою складовою інформаційного обслуговування стає забезпечення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, цільових комплексних програм і програм, спрямованих на прискорення науково-технічного прогресу.

З набуттям ВДБО статусу самостійного підрозділу тут набирає сили науково-методична діяльність. У цей період фахівцями відділу систематично проводилися семінари-практикуми для працівників бібліотек НДУ АН УРСР, здійснювалася велика робота з координації ДБО. Широко практикувалося вивчення стану довідково-бібліографічної роботи у бібліотеках мережі, питань формування довідково-бібліографічного апарату (ДБА) шляхом планових пере-

⁵ Постернак, С. Всенародна бібліотека України (До 5-річного ювілею) // Бібл. вісті. – 1923. – Ч. 3. – С. 17.

⁶ История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР. – С. 77.

вірок їхньої діяльності та надання консультативної, науково-методичної допомоги.

Велика увага приділялася координації довідково-бібліографічного обслуговування в системі АН України, була відпрацьована технологія надання усних та письмових бібліографічних довідок, розроблені нормативно-методичні документи. Співробітниками Бібліотеки не лише надавалися рекомендації щодо покращення організації ДБО, а й готувалися різноманітні інструктивні матеріали.

З метою уніфікації обліку довідок, упровадження єдиних організаційно-технологічних засад довідково-бібліографічної діяльності було підготовлено рекомендаційні посібники «Организация, ведение и использование фонда письменных библиографических справок (списков), выполненных ЦНБ и библиотеками системы АН УССР : метод. рекомендации (сост. М. А. Маева. – К., 1979), «Составление письменной библиографической справки в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации (сост. : А. Л. Панова, Н. М. Погребецкая. – К., 1983), «Выполнение устной библиографической справки в ЦНБ АН УССР : рекомендации (сост. : М. А. Маева, А. Л. Панова. – К., 1985), «Организация устного библиографического обзора в библиотеке научного учреждения АН УССР: рекомендации (сост.: З. А. Врублевская, Н. М. Исаева. – К., 1985), «Пропаганда библиотечно-библиографических знаний в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации (сост. : Н. М. Исаева, А. Л. Панова, З. Н. Силаева ; ред. З. А. Врублевская. – К., 1985).

Протягом багатьох років завдяки зусиллям З. О. Врублевської видавався щорічник «Информационный указатель библиографических работ, выполненных библиотеками и научными учреждениями системы АН УССР в ... году», який сприяв поліпшенню координації науково-інформаційної роботи бібліотек. На початку 80-х років ХХ ст. налагоджується чітко системне функціонування ДБО, яке полягало у взаємодії підрозділів Бібліотеки, що здійснюють обслуговування читачів, координації з бібліотеками системи АН УРСР, а також з універсальними і галузевими науковими бібліотеками Києва.

З травня 1986-го по квітень 1994 р. ВДБО очолювала Галина Олексіївна Ритова. Під її керівництвом колектив посилює увагу до науково-організаційних засад формування ДБА, упорядкування довідково-бібліографічного фонду (ДБФ). Поглиблюється науково-методична робота, що дає змогу підготувати посібник: «Организация библиографических картотек в библиотеках НИУ АН УССР : рекомендации (сост. : М. С. Печорина, Г. А. Рытова. – К., 1986), Результати аналізу стану бібліографічних картотек склали зміст

звіту «Система библиографических картотек ЦНБ АН УССР. Анализ состояния. Пути совершенствования : отчет» (сост. : Г. А. Рытова, М. А. Чиж, Е. А. Ульянова, И. Б. Вишневецкая. – К., 1987).

У 1989 р. фонди відділу було перевезено до нової будівлі Бібліотеки, де й нині розміщується підрозділ. Територіально книгосховище відділу і читальний зал знаходяться поруч. Це дало змогу більш зручно розмістити фонд, створити для читачів комфортніші робочі місця. Хоча на даний час відділ потребує додаткових площ, адже існує проблема з розміщенням нових надходжень.

За керівництва Г. А. Ритової розробляються організаційні засади системи інформаційного забезпечення органів державної влади, проблеми надання платних бібліографічних послуг. Було підготовлено концепцію впровадження у відділі автоматизованих засобів інформації. З метою оперативного забезпечення інформаційних запитів з реформування економіки, кількість яких помітно зростає, упродовж 1992–1995 рр. відділ працював над створенням проблемно-орієнтованої бібліографічної бази даних з питань ринкової економіки «ЕCON», де відображалися нові надходження книг, авторефератів дисертацій, розкривався зміст періодичних видань, збірників українською, російською та основними європейськими мовами. Це сприяло оперативному задоволенню запитів користувачів відповідної тематики.

З липня 1994 р. ВДБО очолює ст. наук. співробітник, канд. іст. наук Тетяна Василівна Добко. Більш чітко окреслюються основні напрями діяльності відділу, а саме: організація сучасного довідково-бібліографічного апарату; формування довідково-бібліографічного фонду на різних носіях; довідково-бібліографічне обслуговування у традиційному та автоматизованому режимах; пріоритетне обслуговування інформаційних запитів органів державної влади; бібліотечно-інформаційне обслуговування документами довідково-бібліографічного фонду ВДБО; навігація у світових бібліотечно-бібліографічних ресурсах; сприяння ефективному використанню фондів бібліотеки, новітніх інформаційних ресурсів; науково-дослідна і науково-методична робота у галузі ДБО.

З середини 90-х років ХХ ст. розпочалося формування українського сегмента в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет. У Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ) активізуються процеси створення електронних каталогів, електронних бібліотек, реферативних, проблемно-орієнтованих баз даних.

Бібліотека починає дотримуватися стратегії ак-

тивної організації доступу до електронних інформаційних ресурсів провідних світових виробників. За підтримки міжнародного фонду «Відродження» та Міжнародного наукового фонду у 1996–2000 рр. були реалізовані проекти (керівник – Т. В. Добко) з організації доступу користувачів до електронних інформаційних ресурсів на компакт-дисках, налагоджено обслуговування користувачів електронними інформаційними ресурсами засобами локальної комп'ютерної мережі, придбано необхідні бази даних для забезпечення інформаційних запитів науковців, фахівців з природничих та технічних наук. Проводилася значна робота з наукової організації довідково-бібліографічного фонду, реорганізації довідково-пошукового апарату.

Великого значення набуло орієнтування, знання репертуару та змісту основних електронних довідково-інформаційних ресурсів, структури фондів бібліотек, можливостей використання їхнього довідково-пошукового апарату. Фахівці ВДБО готували методичні матеріали, пам'ятки, інструкції для користувачів базами даних, проводили навчальні семінари-практикуми для фахівців бібліотек НДУ НАН України та інших відомств.

З метою популяризації використання інформаційних ресурсів на компакт-дисках, що надійшли до фонду, було підготовлено анотований каталог «Бази даних служби довідково-бібліографічного обслуговування» (уклад. Т. В. Добко. – К., 1996), методичні посібники з питань використання електронних інформаційних ресурсів: «Пошукова система WinSPIRS : інстр. Користувача» (В. А. Шкаріна. – К., 2000), «Бази даних EBSCO Publishing на CD-ROM : система пошуку» (В. А. Шкаріна. – К., 2001), також з'явилася низка статей у фаховій періодиці.

Зі створенням у Бібліотеці Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) ВДБО функціонує у структурі СІАЗ. У цей час удосконалюється система довідково-бібліографічного обслуговування абонентів усіх рівнів оперативною, достовірною, об'єктивною інформацією, урізноманітнюються види інформаційних продуктів. Велася активна робота з розкриття фонду, тривала систематична підготовка оглядової, бібліографічної інформації за запитами владних структур та в упереджувальному режимі, реферативних інформаційно-бібліографічних матеріалів за надходженнями довідково-бібліографічних видань.

З 2002 р. наукова робота ВДБО здійснюється відповідно до загальних тем СІАЗу. Зокрема, протягом 2002–2006 рр. розроблялася тема: «Інформаційно-аналітичне забезпечення управління процесами реформування українського суспільства» (науковий ке-

рівник – канд. філос. наук В. М. Горювий). Відділ працював над розділами: «Вивчення характеру запитів владних структур, інших суспільних інститутів стосовно аналізу процесів реформування українського суспільства»; «З'ясування ставлення громадськості до перебігу реформ в Україні шляхом аналізу запитів користувачів відділу довідково-бібліографічного обслуговування». У 2004 р. наукова робота велася за темою: «Досвід ДБО бібліотек зарубіжних країн в інформаційному забезпеченні управлінських рішень». Були опрацьовані вторинні інформаційні ресурси, здійснювався пошук інформації по темі, зібрано бібліографію за 1985–2004 рр. Результати дослідження оприлюднювалися на наукових конференціях, висвітлювалися у численних публікаціях.

У 2005 р. наукові співробітники відділу працювали над науковою темою: «Вивчення інформаційного потенціалу бібліотек, можливостей сучасного довідково-пошукового апарату щодо оперативного і якісного забезпечення запитів користувачів, налагодження постійного зворотного зв'язку», а у 2006 р. – «Формування баз інформаційно-бібліографічних матеріалів за надходженнями довідково-бібліографічних видань та їх оперативне використання за рахунок застосування інноваційних технологій пошуку, обробки, зберігання та доставки інформації» (керівник – канд. іст. наук Т. В. Добко). За результатами наукових досліджень відділ ДБО значно удосконалив зміст та розширив різновиди інформаційних продуктів для користувачів усіх рівнів.

Упродовж 2007–2009 рр. наукова робота здійснювалася відповідно до загальної теми СІАЗу 1.4.07-09 «Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек у процесі демократичних перетворень українського суспільства» (керівник – д-р іст. наук В. М. Горювий). Співробітники відділу працювали над розділами: «Відображення питань демократичних перетворень у державних бібліографічних покажчиках і електронних ресурсах»; «Дослідження та формування довідково-бібліографічного фонду, підготовка інформаційно-аналітичних продуктів, які розкривають його сучасні складові»; «Вдосконалення організації забезпечення інформаційних запитів користувачів довідково-бібліографічними ресурсами» (керівник – канд. іст. наук Т. В. Добко).

З метою оперативного забезпечення інформаційних запитів користувачів вивчалася інформаційне середовище Інтернету, здійснювався пошук сайтів, які містять змістовну інформацію, об'єктивно висвітлюють проблеми сучасної економіки, права, політології, розвитку науки тощо. Виявлені довідкові матеріали, бібліографічні покажчики, як правило,

архівувалися та встановлювалися в мережі відділу та Інтранет-середовищі Бібліотеки.

Для задоволення поточних запитів користувачів готувалися бібліографічні покажчики, тематичні списки літератури, формувалися проблемно-орієнтовані БД, тобто мала місце певна інтеграція довідково-бібліографічного обслуговування та інформаційно-бібліографічної діяльності. Серед підготовлених фахівцями ВДБО списків в упереджувальному режимі – «Національна безпека України», «Українська національна ідея», «Національні інтереси», «Патріотизм. Патріотичне виховання», «Захист суспільної моралі», «Захист конституційних прав та свобод громадянина в Україні», «Конституційно-правовий статус коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України та парламентів зарубіжних країн», «Питання вступу України до Світової організації торгівлі», «Агропромисловий комплекс України і СОТ у бібліографії», «Розвиток промисловості України та СОТ», «Імідж політичного та державного діяча», «Імідж органів державної влади» та ін. Всі вони знайшли широке практичне застосування. Важливо, що, вказані у тематичних бібліографічних посібниках, списках літератури, документи супроводжуються шифрами зберігання у фондах НБУВ. Це сприяє розкриттю інформаційного потенціалу Бібліотеки і удосконаленню обслуговування користувачів.

Вагомою частиною довідково-бібліографічного фонду (ДБФ) є система універсальних поточних і ретроспективних бібліографічних покажчиків, які забезпечують різнобічний та багатоаспектний тематичний, фактографічний і концептографічний пошуки. ДБФ включає також універсальні енциклопедії, спеціальні, галузеві, тематичні довідкові видання.

Фахівцями підрозділу ведеться постійна робота з наукової організації ДБФ, його упорядкування, наближення до користувача найновіших та найактуальніших видань. У читальному залі відділу представлено: офіційні законодавчі та урядові документи; вітчизняні та зарубіжні універсальні, галузеві та тематичні енциклопедії і довідники; словники всіх типів (біографічні, краєзнавчі, лінгвістичні, тлумачні тощо); довідники зарубіжних країн і міжнародних організацій; державні бібліографічні покажчики, видання головних науково-інформаційних центрів. Тут також надається доступ до світових електронних ресурсів. Налагоджено системний аналіз репертуару та змісту нових довідково-бібліографічних видань, спрямований на формування та удосконалення довідково-бібліографічного фонду. Щороку до фондів відділу надходить понад 4 тисячі довідково-енциклопедичних видань та бібліографічної періодики. Нині ДБФ відділу довідково-бі-

ліографічного обслуговування нараховує понад 175 тис. документів. На його базі здійснюється довідково-інформаційне обслуговування реальних, дистантних користувачів з України та зарубіжних країн.

З 2004 р. у ВДБО формується електронний каталог на ДБФ на програмному забезпеченні РБІС-64 (адміністратор ЕК – В. А. Шкаріна). На його основі готуються анотовані каталоги, путівники та інформаційні матеріали, що розкривають зміст фонду. Так, вже підготовлено анотовані каталоги «Історія Києва у довідково-бібліографічних виданнях Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (уклад. В. А. Шкаріна – К., 2006); «Держава і право» (уклад.: В. Ю. Радченко, В. А. Шкаріна; вступ ст. та наук. ред. Т. В. Добко. – К., 2010).

Популяризація бібліотечно-бібліографічних знань шляхом проведення лекцій, екскурсій, семінарів, індивідуального інформування і консультування – ще один важливий напрям діяльності ВДБО. Щороку фахівці відділу беруть участь у традиційних Днях аспіранта, проводять семінари-практикуми «Довідково-бібліографічний апарат Бібліотеки. Методика бібліографічного пошуку та складання списку документів за чинними стандартами» (для аспірантів першого року навчання) та «Методичні рекомендації з оформлення бібліографічного апарату дисертаційної роботи» для аспірантів третього року навчання (С. М. Горбань, Н. І. Моисєнко).

З метою популяризації і розкриття фондів з кінця 2003 р. фахівці ВДБО систематично інформують читачів інформаційно-аналітичного журналу «Україна: події, факти, коментарі», який видається в друкованій і електронній формах (<http://nbuv.gov.ua/siaz.html>), про нові надходження до фонду НБУВ довідкових, енциклопедичних видань, бібліографічних покажчиків. У рубриці «До уваги держслужбовця» цього журналу вже опубліковано понад 100 реферативних оглядів довідково-бібліографічних видань.

За останнє десятиліття функції відділу значно розширилися. Відділу не вдалося відійти від створення бібліографічних покажчиків, хоча у НБУВ – це прерогатива відділу національної бібліографії. Справа у тому, що інколи складність, пов'язана з підготовкою досить обсягових бібліографічних довідок за запитами окремих осіб чи установ, суспільна значущість порушеної тематики об'єктивно вимагають створення на їхній основі бібліографічних покажчиків. Так, бібліографічна довідка «Родина Тулубів. Зінаїда Тулуб» переросла у підготовку бібліографічного покажчика «Зінаїда Тулуб», який планується видати до 120-річчя від дня народження видатної письменниці.

Деякі бібліографічні праці відділ готує у співпраці з фахівцями інших установ. Спільно з відпові-

дальшим за україніку у Бібліотеці Конгресу США п. Богданом Ясінським підготовлено бібліографічний покажчик «Вістник : Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933–1939» (Т. В. Добко, Б. Д. Ясінський. – К.: Вашингтон ; Нью-Йорк, 2002), який отримав високу оцінку фахівців.

Спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія» видано бібліографічний покажчик «Петро Могила (1596–1647)» (уклад.: Н. І. Моїсеєнко, П. В. Голобуцький, З. І. Хижняк. – К., 2003).

У співпраці в відомим сербським літературознавцем, професором Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Деяном Айдачичем створено покажчик «Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях» (уклад.: Д. Айдачич, Н. Дацькова, Т. Добко, Н. Моїсеєнко та ін. – К., 2005).

Разом з викладачами Київського національного університету ім. Тараса Шевченка підготовлено бібліографічний покажчик «Китай. Корея. Японія» (упоряд.: І. П. Бондаренко, Т. В. Добко та ін. – К., 2007).

Щойно побачив світ бібліографічний покажчик «Українсько-бельгійські літературні зв'язки», підготовлений спільно з зав. кафедри світової літератури Львівського національного університету ім. Івана Франка, професором Яремою Івановичем Кравцем.

Відділ співпрацює з українськими та зарубіжними бібліотеками, редакціями енциклопедій, видавництвами, засобами масової інформації. Важливий партнер відділу – Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Співробітники ВДБО Т. В. Добко, Н. І. Моїсеєнко, С. М. Горбань, А. Л. Колесніченко, Ю. С. Левченко, В. Ю. Радченко та інші беруть активну участь у підготовці статей та редагуванні пристатейної бібліографії до «Енциклопедії Сучасної України».

На правах науково-методичного центру у галузі ДБО відділ підготував практичний посібник «Бібліографічна довідка у системі довідково-бібліографічного обслуговування» (Т. В. Добко, М. А. Чиж, О. М. Василенко ; наук. ред. : В. М. Горовий. – К., 2004), де описано особливості підготовки бібліографічних довідок різних типів, звернено увагу на специфіку обслуговування користувачів у режимі «запит – відповідь» в електронному середовищі, розглянуто питання надання платних бібліографічних послуг, їх обліку тощо.

Щороку за запитам користувачів відділ готує майже 150 письмових бібліографічних довідок. Вони торкаються широкого кола питань: державотворення та права, науки, культури, освіти, економіки, історії, глобальних проблем сучасності. Значна довідково-бібліографічна робота орієнтована на інформаційне забезпечення владних структур: Адмініс-

трації Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, Президії НАН України, установ та організацій. Запити стосуються актуальних питань міжнародного співробітництва, законодавчого забезпечення, правового та економічного реформування, розвитку підприємництва, вирішення гуманітарних проблем тощо.

Підготовлені в режимі «запит – відповідь» неопубліковані бібліографічні довідки, тематичні списки літератури відзначаються ґрунтовністю, фаховістю. Вони зберігаються в архіві фонду виконаних довідок, який з 1995 р. паралельно ведеться в електронній формі, що дає змогу їх оперативно актуалізувати, доповнюючи новою інформацією при повторному запитуванні.

Підсумовуючи, зауважимо, що не дивлячись на складнощі соціально-економічного характеру, які позначаються на матеріальному забезпеченні галузі та якості життя людей, нечисельним колективом відділу за останні десятиліття зроблено дуже багато у царині формування ДБА, удосконалення ДБФ, впровадження нових технологій пошуку та обробки документів, задоволення інформаційних запитів, організації обслуговування віддалених користувачів.

Відповідаючи на виклики часу, НБУВ усвідомлює свою роль в інформаційному забезпеченні науково-дослідних робіт, виробничих та освітніх потреб і спрямовує зусилля на організацію найширшого доступу до довідково-інформаційних ресурсів, документно-ресурсної бази наукових досліджень, створення та покращання сервісних умов, виховання інформаційної культури читачів.

Сьогодні пріоритетним завданням ВДБО є оцифрування цінних, рідкісних і найбільш запитуваних довідково-бібліографічних видань, архівування науково-інформаційних ресурсів глобальних комп'ютерних мереж. Все це, по-перше, сприяє збереженню фондів, по-друге, забезпечує користувачам відкритий доступ (у т. ч. і дистантний) до ресурсів, навіть тих, якими не володіє Бібліотека.

Таким чином, з вищевикладеного можна зробити висновок, що ВДБО – один з провідних відділів НБУВ, який динамічно розвивається як сучасний науково-інформаційний довідковий центр, інтегруючи знання, формуючи документну базу на різних носіях у співпраці з іншими підрозділами Бібліотеки в умовах відкритого доступу до наукової інформації, впроваджуючи нові технології та форми обслуговування, створюючи сучасні інформаційні продукти і надаючи широкий спектр послуг користувачам.

Відділ завжди славився своїми висококваліфікованими кадрами, бібліографами-ерудитами. Вагомий внесок у розвиток системи ДБО, формування

ДБА у 80–90-ті роки ХХ ст. зробили Наталя Михайлівна Ісаєва, Інна Костянтинівна Коновалова, Алла Логвинівна Панова, Марія Степанівна Печоріна, керівники відділу Зофія Олександрівна Врублевська, Галина Олексіївна Ритова. З любов'ю до читачів та своєї справи працювали Ірина Борисівна Вишневецька, Майя Аронівна Маєва, Надія Михайлівна Погребецька, Ірина Миколаївна Архіпова, Наталія Степанівна Дацькова, Надія Янівна Зайченко, Олена Василівна Карплюк та ін. Багато років очолювала сектор обслуговування Марія Андріївна Чиж. Саме завдяки її зусиллям було впроваджено науково-організаційні засади надання бібліографічних послуг, зокрема й платних.

Співробітники відділу наполегливо працюють над створенням позитивного іміджу Бібліотеки, беруть активну участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, широко висвітлюють досвід роботи та проблемні питання у численних статтях фахових видань.

Слід наголосити, що відсутність на ринку праці фахівців бібліотечно-інформаційної сфери обмежує можливості поповнення підрозділу молодими кваліфікованими кадрами. Університети культури готують їх невелику кількість, а низька заробітна плата робить професію бібліографа непрестижною. До речі, у провідних бібліотеках світу робота бібліотекарів довідкових служб вважається найскладнішою і оплачується краще порівняно з іншими підрозділами.

Незважаючи на всі негаразди у ВДБО і сьогодні натхненно працюють професіонали бібліотечно-інформаційної галузі, віддані своїй справі доброзичливі і комунікабельні люди. Сектор довідково-бібліографічного обслуговування очолює С. М. Горбань, сектор довідково-бібліографічного апарату – Л. П. Мацкевич. Визнаними фахівцями бібліографічно-інформаційної галузі є Н. І. Моїсеєнко, В. Ю. Радченко, В. А. Шкаріна. Справжніми майстрами бібліотечної справи стали С. В. Блиндарук, А. М. Колесніченко, Ю. С. Левченко, Н. А. Мартиненко, Л. А. Петрієва. Вони щедро діляться своїми знаннями і досвідом з молодими колегами.

Щороку читальний зал відділу відвідує понад 15 тис. читачів, їм надається понад 5 тис. бібліографічних довідок і консультацій, понад 200 тис. примірників різних довідково-бібліографічних видань. Про необхідність функціонування довідкових служб, взагалі, і ВДБО, зокрема, свідчить постійне зростання довідково-бібліографічних послуг, що надаються користувачам, запити на розширення електронного ДБО, а також численні позитивні відгуки користувачів і слова подяки, які є найбільшою

нагородою за складну, але таку важливу суспільно-корисну працю.

Додаток

Основні публікації співробітників ВДБО (1979–2009)

Науково-методичні посібники

Организация, ведение и использование фонда письменных библиографических справок (списков), выполненных ЦНБ и библиотеками системы АН УССР : инструкция / АН УССР, ЦНБ ; сост. : М. А. Маева ; отв. ред. : Н. Н. Гончаренко. – К., 1979. – 14 с.

Составление тематических ретроспективных библиографических указателей : рекомендации для НИУ / АН УССР, ЦНБ ; сост. : З. А. Врублевская, Р. С. Жданова, Н. А. Шемяц ; отв. ред. : Н. Н. Гончаренко. – К., 1981. – 26 с.

Составление письменной библиографической справки в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации / сост. : А. Л. Панова, Н. М. Погребецкая ; ред. : Б. В. Гохфельд. – К., 1983. – 13 с.

Выполнение устной библиографической справки в ЦНБ АН УССР : рекомендации / ЦНБ АН УССР ; сост. : М. А. Маева, А. Л. Панова. – К., 1985. – 9 с.

Организация устного библиографического обзора в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации / сост. : З. А. Врублевская, Н. М. Исаева ; ред. : Б. В. Гохфельд ; отв. за вып. З. А. Врублевская. – К., 1985. – 13 с.

Пропаганда библиотечно-библиографических знаний в библиотеке научного учреждения АН УССР : рекомендации / АН УССР, ЦНБ ; сост. : Н. М. Исаева, А. Л. Панова, З. Н. Силаева ; ред. З. А. Врублевская. – К., 1985. – 17 с.

Взаимодействие библиотек и подразделений научнотехнической информации Академии наук СССР и Академии наук союзных республик в информационном обеспечении научно-исследовательской работы : аналит. справка и рекомендации по итогам изучения / Библ. Совет по естеств. наукам при Президиуме АН СССР, Б-ка по естеств. наукам АН СССР, БАН СССР, ЦНБ АН УССР ; исполн. : А. Г. Захаров, А. Б. Маслов, В. А. Врубель, Ф. З. Шимченко, Г. А. Рытова. – М. ; К., 1986. – 25 с.

Организация библиографических картотек в библиотеках НИУ АН УССР : рекомендации / АН УССР, ЦНБ ; сост. : М. С. Печорина, Г. А. Рытова ; ред. : Б. В. Гохфельд. – К., 1986. – 30 с.

Система библиографических картотек ЦНБ АН УССР. Анализ состояния. Пути совершенствования : отчет / АН УССР, ЦНБ ; сост. : Г. А. Рытова, М. А. Чиж, Е. А. Ульянова, И. Б. Вишневецкая. – К., 1987. – 33 с.

Положення про систему каталогів і картотек Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського АН УРСР / уклад. : І. А. Зарічняк, Г. Є. Палажченко, Г. О. Ритова, Н. І. Смаглова ; ред. : А. Г. Бровкін. – К., 1991. – 23 с.

Шкаріна, В. А. Пошукова система WinSPIRS : інстр. користувача / В. А. Шкаріна / НБУВ, Від. довід.-бібліогр. обслуг. ; наук. ред. Т. В. Добко. – К., 2000. – 53 с.

Шкаріна, В. А. Бази даних EBSCO Publishing на CD-ROM : Система пошуку / Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського / В. А. Шкаріна ; наук. ред. Т. В. Добко. – К., 2001. – 52 с.

Добко, Т. В. Бібліографічна довідка у системі довідково-бібліографічного обслуговування : практ. посіб. / Т. В. Добко, М. А. Чиж, О. М. Василенко ; наук. ред. : В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2004. – 92 с.

Каталоги, бібліографічні покажчики

Інформаційний покажчик бібліографічних праць, виконаних бібліотеками та установами системи АН УРСР у 1977 році / АН УРСР, ЦНБ ; уклад. : З. О. Врублевська, Р. С. Жданова ; відп. ред. : С. К. Гутянський. – К., 1979. – 74 с.

Системы управления промышленным транспортом : библиогр. указ. (1961–1976 гг.) / АН УССР, ЦНБ ; сост. : З. А. Врублевская, В. С. Петрова, Н. А. Шемяк ; отв. ред. : В. И. Гриценко, В. М. Мирошниченко. – К. : Наук. думка, 1981. – 344 с.

Методы защиты окружающей среды от радионуклидных загрязнений : Список информ. и библиогр. изд. / АН УССР, ЦНБ ; сост. : М. А. Маева, Н. М. Исаева. – К., 1986. – 18 с.

Добко, Т. В. Бази даних служби довідково-бібліографічного обслуговування : анот. кат. / Т. В. Добко ; НАН України ; НБУВ. – К., 1996. – 20 с.

Василь Степанович Бабич : біобібліографія / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського / уклад. Т. В. Добко. – К. : НБУВ, 2002. – 91 с. : іл.

Добко, Т. В. Вістник : Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933–1939: Сист. покажч. змісту / Т. В. Добко, Б. Д. Ясінський ; НАН України ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; Бібліотека конгресу США ; Наук. т-во ім. Шевченка / О. С. Онищенко (наук. ред.). – К. : Вашингтон ; Нью-Йорк : НБУВ, 2002. – 340 с.

Рец. : 3 епохи Дмитра Донцова / Інф. «УК» // Укр. культура. – 2003. – № 1. – С. 32 ; Жданова, Р. Другий безцінний подарунок українським науковцям // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 12. – С. 10–11 ; Крок до пізнання Дмитра Донцова / Ред. // Незборима нація. – 2003. – Ч. 3, берез. ; [Захаркін С. Рецензія] // Критика. – 2003. – Трав. (№5). – С. 16 ; Рог, В. Перлини націоналістичної думки // Шлях перемоги. – 2002. – 21–27 листоп. – С. 6 ; Солонська, Н. Покажчик «Вісника» // Пам'ять століть. – 2003. – № 2. – С. 157–160 ; Чижко, В. С. Важливе бібліографічне джерело наукових досліджень // Слово і Час. – 2003. – № 4. – С. 78–80 ; Романовський, Р. Непересічне явище сучасної української бібліографії // Студії з архівної справи та документознавства – К., 2004. – Т. 13.

Інформаційний покажчик неопублікованих бібліографічних списків, виконаних бібліотеками науково-дослідних установ НАН України, 1996–2001 / Нац. б-ка Ук-

раїни ім. В. І. Вернадського ; уклад. І. М. Архіпова ; ред. Т. В. Добко, М. А. Чиж. – К., 2002. – 34 с.

В. І. Вернадський. Вчений. Мислитель. Громадянин : пр. вчен. та л-ра про нього з фондів Нац. б-ки ім. В. І. Вернадського : бібліогр. покажч. / НАН України, НБУВ ; уклад. : Л. В. Беляєва, Л. С. Новосолова, за участю Н. С. Дацькової, О. В. Карплюк ; наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2003. – 260 с.

Моїсеєнко, Н. І. Петро Могила (1596–1647) : бібліогр. покажч. / Н. І. Моїсеєнко, П. В. Голобуцький, З. І. Хижняк ; редкол. : О. С. Онищенко (голова), Т. В. Добко, Л. А. Дубровіна та ін. ; НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». – К. : НБУВ, 2003. – 248 с.

Рец. : Чиж, М. А. Петро Могила у бібліографії // Бібл. вісн. – 2003. – № 5. – С. 55–56.

Олексій Семенович Онищенко: матеріали до біобібліографії / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. : Т. В. Добко, А. Л. Панова ; голова редкол. І. Ф. Курас ; вступ. ст. П. Т. Тронька. – К. : НБУВ, 2003. – 112 с.

Міжнародний тероризм у сучасному процесі глобалізації : (Список літератури, 1995–2003 рр.) / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Служба інформаційно-бібліографічного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) ; [уклад. : М. В. Матвійчук, Н. С. Дацькова, О. В. Карплюк та ін. ; ред. : Т. В. Добко]. – К. : НБУВ, 2004. – 50 с.

[Архіпова І. М.] Неопубліковані бібліографічні списки, підготовлені співробітниками відділу довідково-бібліографічного обслуговування за 1993–2003 рр. Архіпова І. М. // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (1993–2003 рр.): наук.-бібліогр. покажч. видань бібліотеки та літератури про її діяльність. – К., 2005. – С. 482–514.

Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях : матеріали до бібліографії / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; Д. Айдачич, Н. Дацькова, Т. Добко, Н. І. Моїсеєнко та ін. ; редкол. : О. С. Онищенко (голова) та ін. – К. : НБУВ, 2005. – 265 с.

Рец. : Захаркін, С. [Рецензія] // Критика. – 2007. – Ч. 115, трав. – С. 31 ; Почесними відзнаками УБА нагороджені. Бібліографічний посібник року. Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях. 1837–2004 : матеріали до бібліографії. – К., 2005 // Бібліотекар України : інформ. листок Укр. бібл. асоц. – 2005. – № 9, 30 верес. – С. 1.

Історія Києва у довідково-бібліографічних виданнях Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : анот. кат. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. В. А. Шкаріна ; наук. ред. Т. В. Добко. – К. : НБУВ, 2006. – 86 с.

Китай. Корея. Японія : бібліогр. покажч. / упоряд. : І. П. Бондаренко, Д. В. Близнюк, Т. В. Добко та ін. ; гол. ред. : І. П. Бондаренко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2007. – 380 с.

Держава і право: Бібліографічні посібники : анотований каталог / Нац. академія наук України ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. В. Ю. Радченко, В. А. Шкаріна ; наук. ред. Т. В. Добко. – К., 2010. – 291 с.

Українсько-бельгійські літературні зв'язки, 1870–2008 : бібліогр. покажч. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Львів. Нац. університет ім. І. Франка ; редкол. : О. Онищенко (голова) та ін. ; уклад. : Т. Добко, Я. Кравець, Н. Дацькова, М. Чиж. – К.; Л., 2010. – 244 с.

Бібліографічні списки

Бібліографія / уклад. : Л. В. Беляєва, О. М. Василенко, Е. П. Євженко та ін. // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. – Т. 14: Україна на порозі третього тисячоліття: духовність і художньо-естетична культура : аналіт. розробки, пропоз. наук. та практ. працівників. – К., 1999. – С. 608–623.

Бібліографія / уклад.: Л. В. Беляєва, О. М. Василенко, Е. П. Євженко та ін. // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. – Т. 15. Україна на порозі третього тисячоліття: духовність як основа консолідації суспільства : аналіт. розробки, пропоз. наук. та практ. працівників. – К., 1999. – С. 608–627.

Роль жінок України в суспільно-політичному розвитку : бібліографія / уклад. : І. М. Архіпова, Н. С. Дацькова, Т. В. Добко та ін. // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі : міжвід. наук. зб. – К., 2001. – Т. 23. Жінка в Україні. – С. 631–645.

Соціальне партнерство : список л-ри, 1990–2001 рр. / уклад.: М. А. Чиж, В. А. Шкаріна, Н. С. Дацькова // Уряду України. Президенту, законодавчій, виконавчій владі. – Т. 24 : Соціальне партнерство – механізм реалізації прав людини, розбудови правової держави, громадянського суспільства. – К., 2001. – С. 687–696.

Павло Богацький, 1863–1962 // Архіви = Archives / [уклад.: М. А. Чиж, І. М. Архіпова, Т. В. Добко та ін.]. – Sydney (Australia), 2003. – С. 423–425.

Шемета, Ю. М. Переяславська Рада : нові публікації / Ю. М. Шемета // Україна : події, факти, коментарі. – 2004. – № 2. – С. 106–107.

Архіпова, І. М. Імідж органів державної влади : бібліографія 2001–2005 рр. / І. М. Архіпова // Україна : події, факти, коментарі. – 2005. – № 17. – С. 86–88.

Архіпова, І. М. Імідж політичного та державного діяча : бібліографія 1999–2005 рр. / І. М. Архіпова // Україна : події, факти, коментарі. – 2005. – № 17. – С. 88–90 ; № 18. – С. 97–98 ; № 19 – С. 80–82 ; № 20. – С. 73–75 ; № 21. – С. 88–89.

Чиж, М. А. Питання виборчого процесу / М. А. Чиж // Україна : події, факти, коментарі. – 2006. – № 4. – С. 91–94; № 5. – С. 82–84.

Дацькова, Н. С. Агропромисловий комплекс України і СОТ у бібліографії (2000–2006 р.) / Н. С. Дацькова // Україна : події, факти, коментарі. – 2007. – № 14. – С. 99–106.

Левченко, Ю. С. Розвиток промисловості України та СОТ у бібліографії (2000–2006 рр.) / Ю. С. Левченко // Ук-

раїна : події, факти, коментарі. – 2007. – № 15. – С. 75–78.

Матвійчук, М. В. Питання вступу України до Світової організації торгівлі в бібліографії / М. В. Матвійчук // Україна : події, факти, коментарі. – 2007. – № 13. – С. 69–72.

Горбань, С. М. Бій під Крутами 29 січня 1918 р. : за матеріалами газет 1993–2008 рр. (фонди НБУВ) / С. М. Горбань, Ю. С. Левченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 3. – С. 86–93.

Добко, Т. Конституційно-правовий статус коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України та парламентів зарубіжних країн : бібліографія (1999–2007 рр.) / Т. Добко, Н. Моїсеєнко, В. Радченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 1. – С. 45–50.

Добко, Т. Національні інтереси : список л-ри з фондів Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського (1992–2008) / Т. Добко, Н. Моїсеєнко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 18. – С. 86–87; № 20. – С. 90–98.

Добко, Т. В. Українська національна ідея : список літератури з фондів НБУВ (1994–2007) / Т. Добко, Н. Моїсеєнко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 15. – С. 61–79.

Добко, Т. Шолохов Михайло Олександрович і Україна : список л-ри 1930–2008 рр. : (до 80-річчя написання роману-епопеї «Тихий Дон») / Т. Добко, Н. Моїсеєнко, О. Карплюк // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 7. – С. 105–109.

Карплюк, О. Бій під Крутами 29 січня 1918 р. : бібліогр. 1918–2008 рр. (фонди НБУВ) / О. Карплюк, Н. Моїсеєнко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 2. – С. 61–68.

Колесніченко, А. Бібліографічні покажчики: огляд електронних ресурсів / А. Колесніченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 4. – С. 94–99.

Горбань, С. М. Захист суспільної моралі: Список літератури 1980–2008 рр. / С. М. Горбань, А. М. Колесніченко, Ю. С. Левченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 18. – С. 44–53.

Добко, Т. Анна Ахматова і Україна / Т. В. Добко, Ю. С. Левченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 12. – С. 76–92.

Добко, Т. Захист конституційних прав та свобод громадянина в Україні : список літератури з фондів НБУВ. 1993–2008 рр. / Т. Добко, С. Горбань, О. Карплюк // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 17. – С. 41–59.

Добко, Т. В. Національна безпека України: список літератури з фондів НБУВ. 1991–2008 рр. / Т. В. Добко, Н. І. Моїсеєнко // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 1. – С. 64–83.

Добко, Т. В. Патріотизм. Патріотичне виховання : бібліографія (1991–2008) / Т. В. Добко, Ю. С. Левченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 7. – С. 77–86.

Колесніченко, А. М. Електронні довідково-бібліографічні ресурси з історії та права / А. М. Колесніченко // Україна : події, факти, коментарі. – 2009. – № 14. – С. 66–69.

Статті з серіальних та періодичних видань, збірників

Співробітництво бібліографів і вчених / Н. О. Ше-
мець, З. О. Врублевська, М. К. Погребняк [та ін.] // Вісн. АН УРСР. – 1980. – № 6. – С. 100–102.

Добко, Т. В. Организация справочно-библиографического обслуживания целевых комплексных научно-технических программ в ЦНБ АН УССР / Т. В. Добко // Актуальные вопросы развития культуры и искусства : тез. докл. респ. науч.-теорет. конф. проф.-преп. состава и аспирантов вузов культуры и искусства, 24–26 марта 1987 г. – Одесса, 1987. – Ч. 1. – С. 188.

Добко, Т. В. Довідково-бібліографічне обслуговування в науковій бібліотеці / Т. В. Добко // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. – Х., 1988. – Вип. 28. – С. 73–80.

Добко, Т. В. Библиотеки в помощь патриотическому и интернациональному воспитанию трудящихся / Т. В. Добко // Актуальные вопросы патриотического и интернационального воспитания средствами культуры и искусства на современном этапе : респ. науч.-теорет. конф. – Х., 1989. – С. 134–135.

Добко, Т. В. Удосконалення роботи бібліотек Української РСР по задоволенню духовних потреб населення та відродженню національної культури / Т. В. Добко // Проблеми вивчення та пропаганди народної творчості як складової частини української національної культури : респ. наук.-теорет. конф. : тези доп. – Рівне, 1990. – С. 216–217.

Добко, Т. В. Бібліотеки і національно-культурне відродження / Т. В. Добко // Наук. бібліотека в сучасному соціокультурному контексті : Міжнар. наук. конф., 12–15 жовт. 1993 р., Київ. – К., 1993. – Ч. 1. – С. 24–25.

Добко, Т. В. Книжкові фонди – основа задоволення читачьких запитів / Т. В. Добко // Тези XXV звітної наукової конференції проф.-викл. складу і аспірантів ф-ту бібліотечно-інформаційних систем за 1993 / 1994 навч. рік / КДІК. – К., 1994. – С. 14–17.

Добко, Т. В. Використання баз даних у довідково-бібліографічному обслуговуванні (з практики роботи ЦНБ ім. В. І. Вернадського) / Т. В. Добко // Бібліотечно-бібліографічні класифікації та інформаційно-пошукові системи : Міжнар. наук. конф., Київ, 10–12 жовт. 1995 р. – К., 1995. – С. 71–72.

Добко, Т. В. Довідково-бібліографічне обслуговування органів державної влади та управління України в ЦНБ ім. В. І. Вернадського НАН України / Т. В. Добко // Бібліотека у демократичному суспільстві : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф., 21–23 листоп. 1995 р., м. Київ. – К., 1995. – С. 156–157.

Добко, Т. В. Использование баз данных в справочно-библиографическом обслуживании (на примере работы ЦНБ им. В. И. Вернадского НАН Украины) / Т. В. Добко // Научно-техническая информация в странах Центральной и Восточной Европы, IV Междунар. семинар, 18–20 сент. 1995. – Варшава, 1995. – С. 22–23.

Добко, Т. В. Створення та використання бази даних з

питань ринкової економіки у ЦНБ ім. В. І. Вернадського НАН України / Т. В. Добко // Бібліотека у демократичному суспільстві : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф., 21–23 листоп. 1995 р., Київ. – К., 1995. – С. 117–118.

Третьяк, С. А. Бази даних «Science Citation Index» у практиці довідково-бібліографічного обслуговування / С. А. Третьяк // Бібліотечно-бібліографічні класифікації та інформаційно-пошукові системи : тези доп. міжнар. наук. конф., Київ, 10–12 жовт. 1995 р. – К., 1995. – С. 52–53.

Архіпова, І. М. Використання повнотекстових баз даних з сучасного законодавства України для задоволення інформаційних потреб / І. М. Архіпова // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : тез. доп. міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. – К., 1996. – С. 71–72.

Добко, Т. В. Використання бази даних «Science Citation Index» при визначенні індексу цитувань учених України / Т. В. Добко, Н. І. Моїсєнко // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : Міжнар. наук. конф. : тези доп. – К., 1996. – С. 68–69.

Добко, Т. В. День аспіранта / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 1996. – № 4. – С. 35.

Добко, Т. В. Информационное обеспечение предпринимательства в Национальной библиотеке Украины им. В. И. Вернадского / Т. В. Добко // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире : новые технологии и новые формы сотрудничества : материалы конф., Форос, Ялта, 1–9 июня 1996. – 1996. – Т. 2. – С. 70–72.

Добко, Т. В. Формування довідково-бібліографічного фонду наукової бібліотеки / Т. В. Добко // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : міжнар. наук. конф. : тези доп. – К., 1996. – С. 68–70.

Зайченко, Н. Я. Використання бібліографічних БД на CD-ROM у інформаційному обслуговуванні читачів / Н. Я. Зайченко // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : Міжнар. наук. конф. : тези доп. – К., 1996. – С. 70–71.

Третьяк, С. А. Спрямованість комплектування бібліотек базами даних на оптичних дисках // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки : тези доп. міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 1996 р. / НАН України, НБУВ, Асоц. 6-к України ; редкол. : Л. А. Дубровіна, Л. Й. Костенко, В. Г. Попрощька [та ін.]. – К., 1996. – С. 65–66.

Добко, Т. В. Діяльність бібліотек України на допомогу духовному розвитку та піднесенню національної самосвідомості народу (аналіз досвіду 80–90-х років) / Т. В. Добко // Публічні бібліотеки : сучасність і майбутнє : зб. ст. до Міжнар. наук.-практ. конф. – К., 1997. – С. 79–87.

Добко, Т. В. Електронні каталоги та бази даних як фактор оптимізації довідково-бібліографічного обслуговування / Т. В. Добко // Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 14–17 жовт. 1997 р. – К., 1997. – С. 84–85.

Добко, Т. В. Інформаційні ресурси довідково-бібліо-

- графічного обслуговування: стан та проблеми використання / Т. В. Добко // *Бібліографознавство : теорія і практика*. – К., 1997. – С. 46–56.
- Добко, Т. В.* Комп'ютерна правова бібліотека / Т. В. Добко // *Бібл. вісн.* – 1997. – № 6. – С. 36–37.
- Добко, Т. В.* Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського / Т. В. Добко // *Наше життя*. – Нью-Йорк, 1997. – № 3. – С. 7–8.
- Добко, Т. В.* Обеспечение доступа к информации на компактных оптических дисках посредством локальной сети в Национальной библиотеке Украины имени В. И. Вернадского / Т. В. Добко // *Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : материалы конф. / 4-я Междунар. конф. «Крым-97»*. – Судак, 1997. – Т. 1. – С. 292–293.
- Добко, Т. В.* Сітьове використання компакт-дисків у НБУВ / Т. В. Добко // *Бібл. вісн.* – 1997. – № 2. – С. 3–4.
- Добко, Т. В.* Твори українських письменників у перекладах іншими мовами (шляхи бібліографічного пошуку: від традиційних джерел – до сучасних інформаційних технологій) / Т. В. Добко // *Бібл. вісн.* – 1997. – № 3. – С. 20–21.
- Третяк, С. А.* Електронний путівник баз даних на CD-ROM наукової бібліотеки / С. А. Третяк // *Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек : матеріали Міжнар. наук. конф.*, Київ, 14–17 жовт. 1997 р. – К., 1997. – С. 95–97.
- Василенко, О. М.* Статистичний аналіз як фактор удосконалення довідково-бібліографічного обслуговування / О. М. Василенко // *Бібліотека. Інформація. Суспільство : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф.*, 20–22 жовт. 1998 р. – К., 1998. – С. 200–206.
- Добко, Т. В.* Внесок бібліотек України у відродження національної самосвідомості, культури народу (на основі досвіду 80–90-х років) / Т. В. Добко // *Публічні бібліотеки : сучасне і майбутнє : зб. ст. міжнар. наук. конф.* – К., 1998. – С. 74–81.
- Добко, Т. В.* Довідково-бібліографічне обслуговування у Національній бібліотеці ім. В. Вернадського : нові можливості бібліографічного пошуку / Т. В. Добко // *Вісн. Кн. палати України*. – 1998. – № 1. – С. 15–17.
- Добко, Т. В.* Розвиток довідково-бібліографічного обслуговування у Національній бібліотеці України ім. В. Вернадського / Т. В. Добко // *Бібліотека. Інформація. Суспільство : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф.*, 20–22 жовт. 1998 р. – К., 1998. – С. 185–190.
- Добко, Т. В.* Справочно-библиографическое обслуживание в Национальной библиотеке им. В. Вернадского / Т. В. Добко // *Библиотеки та асоціації в світі, що змінюється: Нові технології та нові форми співробітництва : матеріали конф.*, Судак, 6–14 черв. 1998 р. – Т. 1. – С. 286–289.
- Третяк, С. А.* БД на компактних оптичних дисках у наукових бібліотеках / С. А. Третяк // *Бібл. вісн.* – 1998. – № 11. – С. 13–17.
- Добко, Т. В.* Міжнародна наукова конференція «Бібліотечно-інформаційні ресурси: формування і розвиток»: Про роботу секції «Бібліографічні ресурси сучасної бібліотеки» / Т. В. Добко // *Бібл. вісн.* – 1999. – № 6. – С. 19–20.
- Добко, Т. В.* Російський біографічний словник / Т. В. Добко // *Українська біографістика : зб. наук. праць*. – К., 1999. – С. 266–273.
- Василенко, О. М.* Електронні ресурси як чинник оптимізації довідково-бібліографічного обслуговування / О. М. Василенко // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 204–210.
- Дацькова, Н. С.* Українська літературна бібліографія 20–30-х рр. : проблеми ретроспективного докомплектування ДБФ / Н. С. Дацькова // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 260–267.
- Добко, Т. В.* Бібліотечно-інформаційне обслуговування у бібліотеках Баварії / Т. В. Добко // *Бібл. вісн.* – 2000. – № 2. – С. 30–36.
- Добко, Т. В.* Тенденції розвитку довідково-бібліографічного обслуговування / Т. В. Добко // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 128–136.
- Польовик Л. П.* Проблеми комплектування та використання довідково-бібліографічного фонду / Л. П. Польовик // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 137–149.
- Шемета, Ю. М.* Персональний склад шляхетського прошарку Подільського воєводства XVIII ст. (можливості пошуку в довідково-бібліографічному апараті бібліотеки) / Ю. М. Шемета // *Наук. пр. Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського / НБУВ*. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 249–259.
- Шкаріна, В. А.* База даних «Zentralblatt MATH» / В. А. Шкаріна // *Бібл. вісн.* – 2000. – № 1. – С. 21.
- Архіпова, І. М.* Неопубліковані бібліографічні покажчики та списки як важливий інформаційний ресурс / І. М. Архіпова // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 477–481.
- Василенко, О. М.* Україніка в базах даних ИНИОН / О. М. Василенко // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 455–462.
- Дацькова, Н. С.* Друковані та електронні каталоги бібліотек як джерело бібліографічного пошуку / Н. С. Дацькова // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 492–497.
- Добко, Т.* Звіт про Міжнародну наукову конференцію «Бібліотеки – центри науково-інформаційних ресурсів XXI століття»: [Про роботу секції «Новітні технології використання інформаційних ресурсів»] / Т. Добко // *Бібл. вісн.* – 2001. – № 1. – С. 26–28.
- Добко, Т.* Презентація покажчика до «Літературно-наукового вістника» у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського / Т. Добко // *Національна трибуна*. – Нью-Йорк, 2001. – 1 квіт.
- Добко, Т.* Українська революція і державність (1917–1920 рр.): *Наук.-бібліогр. вид.: [Рецензія]* / Т. Добко // *Бібл. вісн.* – 2001. – № 6. – С. 54–55.

- Добко, Т. Цінна частка нашої спадщини / Т. Добко, Б. Ясінський // Альманах Укр. Народ. Союзу. – Парсипані ; Нью-Йорк, 2001. – С. 214–225.
- Рец. : Овечко, І. Слово про цікавий Альманах // Свобода. – Нью Джерсі, США, 2001. – №10. – С. 3.
- Карплюк, О. В. Повнотекстові бази даних сучасного законодавства України: порівняльний аналіз / О. В. Карплюк // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 482–491.
- Моїсеєнко, Н. І. Використання баз даних Інституту наукової інформації США (для задоволення інформаційних потреб користувачів) / Н. І. Моїсеєнко // Бібл. вісн. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 511–515.
- Шкаріна, В. А. Досвід використання баз даних SILVERPLATTER INFORMATION / В. А. Шкаріна // Вісн. Кн. палати. – 2001. – № 6. – С. 21–23.
- Добко, Т. Бібліотекар і користувач у системі інформаційних комунікацій / Т. Добко, І. Сіра // Бібл. вісн. – 2002. – № 6. – С. 21–25.
- Добко, Т. В. Інформаційні ресурси Інституту наукової інформації США в інформаційному забезпеченні науково-дослідних робіт / Т. В. Добко, Н. С. Дацькова, Н. І. Моїсеєнко // Наук. пр. НБУВ. – К., 2002. – Вип. 8. – С. 322–359.
- Добко, Т. В. Платні послуги в системі бібліографічного обслуговування: теорія і практика / Т. В. Добко, М. А. Чиж // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2002. – Вип. 8. – С. 115–125.
- Добко, Т. Презентація покажчика «Вісник. Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933–1939» / Т. Добко, Н. Солонська // Бібл. вісн. – 2002. – № 6. – С. 56–59.
- Добко, Т. Семінар-практикум «Організація довідково-бібліографічного обслуговування електронними інформаційними ресурсами» / Т. Добко // Бібл. вісн. – 2002. – № 1. – С. 42–44.
- Шкаріна, В. А. Бази даних EBSCO Publishing в Internet та CD-ROM : аспекти використання / В. А. Шкаріна // Наук. пр. Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського – К., 2002. – Вип. 8. – С. 360–371.
- Архіпова, І. М. Імідж бібліографа довідкової служби / І. М. Архіпова, Н. І. Моїсеєнко // Наук. пр. Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського / НБУВ. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 177–183.
- Архіпова, І. М. Інноваційні технології в підвищенні ефективності роботи із забезпечення довідково-бібліографічних запитів користувачів бібліотеки / І. М. Архіпова // Україна : події, факти, коментарі. – 2003. – № 22. – С. 88–92.
- Дацькова, Н. С. Особливості запитів бібліографічної інформації з економіки в НБУВ / Н. С. Дацькова // Наук. пр. Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського / НБУВ. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 184–189.
- Добко, Т. В. Бібліографія в сучасному електронному середовищі / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 2003. – № 6. – С. 58.
- Добко Т. В. Бібліографія літературна / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 625–627.
- Добко, Т. В. Бібліографія права і юридичних наук / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 634–636.
- Добко, Т. В. Бібліографія філософська / Т. В. Добко, Л. П. Польовик // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 639–641.
- Добко, Т. В. Бібліографознавство / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 641–644.
- Добко, Т. В. Бібліотекар у системі задоволення інформаційних запитів владних структур / Т. В. Добко // Наук. пр. Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського / НБУВ. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 145–152.
- Добко, Т. В. Бібліотечна освіта / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 730–731.
- Добко, Т. В. Бібліотечні асоціації / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 734–735.
- Добко, Т. В. Біобібліографія / Т. В. Добко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 863–854.
- Добко, Т. В. Використання електронних інформаційних ресурсів в довідково-бібліографічному обслуговуванні / Т. В. Добко // Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 6. – С. 25–28.
- Добко, Т. Довідково-бібліографічне обслуговування в електронну еру: розвиток навігаторської функції / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 2003. – № 1. – С. 2–8.
- Добко, Т. В. Електронні інформаційні ресурси літературознавства: огляд, класифікація, проблеми використання / Т. В. Добко // Бібл. планета. – 2003. – № 4.
- Добко, Т. Інновації в системі бібліотечного сервісу / Т. Добко, Н. Каліберда, Т. Коваль // Бібл. вісн. – 2003. – № 6. – С. 13–17.
- Добко, Т. В. Інформаційно-бібліографічні ресурси культурології / Т. В. Добко // Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 7. – С. 24–27 ; № 9. – С. 25–27.
- Моїсеєнко, Н. І. Бібліографія технічна / Н. І. Моїсеєнко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 637–639.
- Польовик, Л. П. Бібліографія мистецтвознавча / Л. П. Польовик // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 628–629.
- Добко, Т. В. Інформаційно-бібліографічне забезпечення екології / Т. В. Добко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 трав. 2004 р. – К., 2004. – С. 93–95.
- Добко, Т. В. СБО в електронну еру: доминирование навигаторской функции / Т. В. Добко // Библиография. – М., 2004. – № 4. – С. 11–16.
- Моїсеєнко, Н. І. Бібліотека бундестагу ФРН : новий етап інформаційного розвитку / Н. І. Моїсеєнко // Україна : події, факти, коментарі. – 2004. – № 3. – С. 61–66.
- Архіпова, І. М. Обслуговування органів державної влади в Японії / І. М. Архіпова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 132–137.

- Дацькова, Н. С. Інформаційне забезпечення державного управління в Російській Федерації / Н. С. Дацькова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 83–92.
- Добко, Т. В. Міжнародний досвід довідково-бібліографічного забезпечення інформаційних запитів владних структур / Т. В. Добко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 61–66.
- Добко, Т. В. Система інформаційно-бібліографічного забезпечення екологічних проблем у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського / Т. В. Добко // Еколог. вісн. – 2005. – Листоп. – груд. – С. 20–22.
- Чиж, М. А. Інформаційно-бібліографічне забезпечення органів влади і управління Республіки Білорусь / М. А. Чиж // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2005. – Вип. 14. – С. 75–83.
- Шкаріна, В. А. Історія розвитку бібліотечних каталогів / В. А. Шкаріна // Вісн. Кн. палати. – 2005. – № 5. – С. 35–38; № 6. – С. 34–36.
- Шкаріна, В. А. Нові шляхи до розширення інформативності довідково-бібліографічного фонду / В. А. Шкаріна // Бібл. планета. – 2005. – № 2. – С. 18–20.
- Шкаріна, В. А. Становлення та розвиток принципу колективного автора у вітчизняній каталогізації / В. А. Шкаріна // Вісн. Кн. палати. – 2005. – № 7. – С. 36–41.
- Добко, Т. Ключ до пізнання часопису «Кіевская старина» / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 2006. – № 3. – С. 49–51. – Рец. на кн. : Палиєнко, М. «Кіевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.) (1882–1906). – К. : Темпора, 2005. – 384 с.; Палиєнко, М. «Кіевская старина» (1882–1906) : Хронологічний показник змісту журналу. – К. : Темпора, 2005. – 480 с.; Палиєнко, М. «Кіевская старина» (1882–1906) : Систематичний показник змісту журналу. – К. : Темпора, 2005. – 606 с.
- Добко, Т. В. Питання македонсько-українських літературних зв'язків у українській бібліографії / Т. В. Добко // Українсько-македонський науковий збірник / НАН України, НБУВ, МАНМ. – К., 2006. – Вип. 2. – С. 92–105.
- Добко, Т. В. Развитие библиографоведения в Украине: этапы и тенденции / Т. В. Добко // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. сб. – К., 2006. – Вып. 4. – С. 295–308.
- Добко, Т. В. Справочно-библиографическое обеспечение потребностей науки в Украине / Т. В. Добко // Наука в странах СНГ : сб. ст. : к первому форуму творческой и научной интеллигенции государств-участников СНГ (Москва, апр. 2006 г.) / под ред. Н. А. Плате и А. О. Чубарьяна. – М. : Наука, 2006. – С. 91–93.
- Моїсеєнко, Н. І. Інформаційні ресурси Бібліотеки Бундестагу ФРН / Н. І. Моїсеєнко // Бібл. вісн. – 2006. – № 3. – С. 39–42.
- Шкаріна, В. А. Інформаційно-пошукові мови як елемент довідково-бібліографічного апарату бібліотеки / В. А. Шкаріна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 163–178.
- Добко, Т. Електронні інформаційні ресурси провідних бібліотек Європи : можливості використання / Т. Добко, І. Архіпова, Н. Моїсеєнко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 19. – С. 154–163.
- Добко, Т. В. Людинознавець із фотоапаратом : До фондів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського надійшла колекція робіт Леоніда Левіта / Т. В. Добко // День. – 2007. – 22 трав.
- Добко, Т. В. Сучасний розвиток бібліографічної Сквородіани / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 2007. – № 3. – С. 9–13.
- Добко, Т. В. Українсько-монгольські літературні зв'язки / Т. В. Добко, Н. І. Моїсеєнко, Ю. С. Левченко // Україна – Монголія : 800 років в контексті історії / НАНУ, НБУВ. – К., 2007. – С. 11–30.
- Добко, Т. В. Японістика в Україні: історія та сучасність / Т. Добко, І. Бондаренко, К. Комісаров // Вісн. Київ. нац. ун-ту. Східні мови та л-ри. – 2007. – № 12. – С. 4–14.
- Шкаріна, В. А. Концепція ДБА бібліотеки / В. А. Шкаріна // Україна : події, факти, коментарі. – 2007. – № 5. – С. 73–82.
- Шкаріна, В. А. Теоретичні аспекти дослідження довідково-бібліографічного апарату бібліотеки / В. А. Шкаріна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2007. – № 2. – С. 34–43.
- Добко, Т. Бібліографія / Т. Добко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; В. Г. Кремень (голов. ред.). – К., 2008. – Т. 1. – С. 51–52.
- Добко, Т. Врублевська Зофія Олександрівна // Українські бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія / ДЗ «НПБУ». – К., 2008. – С. 64–65.
- Добко, Т. Люди, які творять легенди / Т. Добко // Легенди и были Дома Турбиных. – К., 2008. – С. 5–18.
- Добко, Т. Розвиток інформаційного забезпечення користувачів як умова суспільного розвитку / Т. Добко // Україна : події, факти, коментарі. – 2008. – № 4. – С. 90–93.
- Добко, Т. Современное состояние информационного обслуживания в электронной среде : Нац. б-ка Украины им. В. И. Вернадского / Т. Добко // Информационно-библиографическое обслуживание : сб. ст. / Рос. нац. б-ка. – СПб., 2008. – Вып. 2. – С. 38–45.
- Моїсеєнко, Н. І. Питання демократичних перетворень у поточних державних бібліографічних показниках та електронних ресурсах / Н. І. Моїсеєнко, М. А. Чиж // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2008. – Вип. 21. – С. 60–73.
- Добко, Т. Библиофил, библиограф, врач Михаил Грузов / Т. В. Добко, А. П. Кончаковский // Библиофильские известия / Организация рос. библиофилов. – М., 2009. – № 3. – С. 71–83.
- Онищенко, О. Бібліограф, просвітник, педагог : [Бог-

дан Ясінський] / Олексій Онищенко, Тетяна Добко // Альманах Станиславівської землі. – Нью-Йорк; К.; Івано-Франківськ, 2009. – Т. 3. – С. 796–802.

Добко, Т. Бібліографічні ресурси як джерела розкриття процесів демократичних перетворень в українському суспільстві / Т. В. Добко, Н. І. Моїсеєнко // Наукові праці НБУВ. – 2009. – Вип. 23. – С.30–43.

Добко, Т. В. Забезпечення інформаційних запитів користувачів довідково-бібліографічними ресурсами / Т. В. Добко // Наукові праці НБУВ. – 2009. – Вип. 25. – С. 67–75.

Добко, Т. Лікар, книгознавець, бібліограф, бібліофіл / Т. В. Добко, А. П. Кончаковський // М. А. Грузов. Дещо з родоvodu. Пам'ять. – К., 2009. – С. 316–334.

Добко, Т. В. Нове видання з бібліографічної сухомлиністики / Т. В. Добко // Бібл. вісн. – 2009. – № 1. – С. 28–30.

Добко, Т. Семимовний словник прислів'їв і приказок / Тетяна Добко // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 11. – С. 7–9. – Рец. на кн.: *Пирогов, В. Л.* Словник японських прислів'їв і приказок з відповідниками шістьма мовами: українська, російська, англійська, німецька, французька, латинська. – К.; Х. : Торгсінг плюс, 2009. – 272 с.

Моїсеєнко, Н. І. Електронні бібліографічні ресурси з питань державотворення та правознавства / Н. І. Моїсеєнко // Наукові праці НБУВ. – 2009. – Вип. 25. – С. 217–227.

Шкаріна, В. А. Вивчення проблематики довідково-бібліографічного апарата бібліотеки у ХХ ст. / В. А. Шкаріна // Наукові праці НБУВ. – 2009. – Вип. 25. – С. 261–272.